

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2018/94

Karar Sayısı : 2023/10

Karar Tarihi : 25/1/2023

R.G.Tarih-Sayı : 12/7/2023-32246

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 114 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 1/2/2018 tarihli ve 7077 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un;

A. 9. maddesiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilâtı Hakkında Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendinin "...personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hizmetlerini Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü..." bölümünün,

B. 12. maddesiyle 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (h) bendinde yer alan "...eylem birliği içerisinde olmak..." ibaresinin,

C. 48. maddesiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen (4) numaralı fıkranın,

Ç. 51. maddesiyle 6112 sayılı Kanun'un 32. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinde yer alan "...yüzde birinden yüzde üçüne kadar..." ibaresinin,

2. (5) numaralı fıkrasına eklenen;

a. İkinci cümlede yer alan "...beş güne..." ibaresinin,

b. Üçüncü cümlede yer alan "...beş günden on güne..." ve "...yayın lisansının iptaline..." ibarelerinin,

c. Dördüncü cümlede yer alan "...yayın lisansının iptaline..." ibaresinin,

D. 55. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen ek 31. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara...", "...mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı..." ve "...Millî Eğitim Bakanlığı tarafından..." ibarelerinin,

E. 62. maddesiyle 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 4. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın üçüncü cümlesinin,

Anayasa'nın 2., 7., 13., 20., 28., 36., 38., 42., 70., ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 9. maddesiyle 1325 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendi şöyledir:

“d) Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarında görev alacak personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hizmetlerini Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü aracılığıyla,”

2. 12. maddesiyle 6413 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasına (h) bendinin eklendiği 20. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren disiplinsizlikler

MADDE 20 – (1) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren disiplinsizlikler şunlardır:

...

“h) Terör örgütleriyle ilişkisi olmak: Terör örgütleriyle **eylem birliği içerisinde olmak**, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmaktır.

...”

3. 48. maddesiyle 6112 sayılı Kanun’un (4) numaralı fıkranın eklendiği 2. maddesi şöyledir:

“Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altında, her türlü teknik, usul ve araçlarla ve her ne isim altında olursa olsun elektromanyetik dalgalar veya diğer yollarla yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleriyle ilgili hususları kapsar. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcılar, ikinci fıkra gereğince Türkiye’de yerleşik kabul edilenler ile üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine tabi olanlardır.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Medya hizmet sağlayıcı, şirket merkezinin Türkiye’de bulunması ve yayın hizmetlerine ilişkin editoryal kararların Türkiye sınırları içinde alınıyor olması durumunda Türkiye’de yerleşik kabul edilir.

b) Medya hizmet sağlayıcının şirket merkezinin Türkiye’de bulunmasına rağmen, yayın hizmetlerine ilişkin editoryal kararların Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesine taraf başka bir ülkede alınması ya da yayın hizmetlerine ilişkin editoryal kararlar Türkiye’de alınmakla birlikte şirket merkezinin anılan Sözleşmeye taraf başka bir ülkede bulunması durumunda medya hizmet sağlayıcı, yayın hizmeti faaliyetini yürüten işgücünün önemli bir kısmının bulunduğu ülkede yerleşik kabul edilir. Ancak,

1) Yayın hizmeti faaliyetini yürüten işgücü her iki ülkede de bulunmakla birlikte, hangi ülkede daha yoğun olarak çalışıldığı tespit edilemediği durumlarda medya hizmet sağlayıcı, şirket merkezinin bulunduğu ülkede yerleşik kabul edilir.

2) Yayın hizmeti faaliyetini yürüten işgücünün önemli bir kısmının, her iki ülkede de yoğun olarak faaliyet göstermediği durumlarda medya hizmet sağlayıcı, faaliyetine Türkiye’de daha önce başlamış olması ve Türkiye ekonomisi ile istikrarlı ve etkili bir bağlantısının bulunması hâlinde Türkiye’de yerleşik kabul edilir.

c) Bir medya hizmet sağlayıcının şirket merkezi Türkiye’de bulunmakla birlikte, yayın hizmeti faaliyetine ilişkin editoryal kararların Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesine taraf olmayan bir ülkede alınması ya da yayın hizmetlerine ilişkin editoryal kararlar Türkiye’de

alınmakla birlikte şirket merkezinin anılan Sözleşmeye taraf olmayan üçüncü bir ülkede bulunması durumunda medya hizmet sağlayıcı, yayın hizmeti faaliyetini yürüten işgücünün önemli bir kısmının Türkiye'de bulunması hâlinde Türkiye'de yerleşik kabul edilir.

(3) İkinci fıkra hükümlerinin uygulanamadığı durumlarda;

a) Türkiye sınırları içinde konuşlandırılmış uydu bağlantısını kullanan medya hizmet sağlayıcılar,

b) Türkiye sınırları içinde konuşlandırılmış uydu bağlantısını kullanmamalarına rağmen, Türkiye'ye ait uydular üzerinde kapasite kullanan medya hizmet sağlayıcılar,

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altında kabul edilir.

(4) (Ek: 17/4/2017-KHK-690/58 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/48 md.) **Türkiye'ye ait uydular üzerinden Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşları, bu maddenin diğer fıkralarına bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altında kabul edilir. Bu kuruluşların da Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yargı yetkisi altındaki kuruluşlar gibi Üst Kuruldan yayın lisansı alması zorunludur.**”

4. 51. maddesiyle 6112 sayılı Kanun'un değişiklikler yapılan 32. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“... ”

(2) (Değişik birinci cümle: 17/4/2017-KHK-690/61 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/51 md.) 8 inci maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri ile ikinci ve üçüncü fıkralarında ve bu Kanunun diğer maddelerinde belirlenen ilke, yükümlülük veya yasaklara aykırı yayın yapan ve/veya bu Kanun hükümleri kapsamında Üst Kurul tarafından belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen medya hizmet sağlayıcıya ihlalin ağırlığı, yayının ortamı ve alanı gözönünde bulundurulurken, ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin **yüzde birinden yüzde üçüne kadar** idari para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 17/4/2017-KHK-690/61 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/51 md.) (...) İdarî para cezası miktarı, radyo kuruluşları için bin Türk Lirasından, televizyon kuruluşları ve isteğe bağlı medya hizmet sağlayıcıları için onbin Türk Lirasından az olamaz.

...

(5) 8 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (d) bentlerindeki ilkelerle dördüncü fıkrasına aykırı yayın yapılmasını müteakip verilecek yaptırım kararının tebliğinden itibaren bir yıl içinde aynı ihlalin tekrarı halinde, medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının on güne kadar durdurulmasına; ikinci tekrarı halinde ise, yayın lisansının iptaline karar verilir. (Ek cümleler: 17/4/2017-KHK-690/61 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/51 md.) 8 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (d) bentleri dışındaki bentlerini, aynı maddenin ikinci fıkrasını ve bu Kanunun yayın hizmetlerinde ticari iletişimi düzenleyen hükümlerinden herhangi birini yaptırım kararının tebliğinden itibaren bir yıl içinde yirmiden fazla ihlal eden medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayını **beş güne** kadar durdurulur. Bir yıl içinde aynı ihlalin tekrarı halinde, medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının **beş günden on güne** kadar durdurulmasına; ihlalin ikinci tekrarı halinde ise **yayın lisansının iptaline** karar verilir. Programlarının yayını veya yayınları süreli durdurulan medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yaptırım kararının tebliğine rağmen kararın gereklerine aykırı olarak yayınlarına devam etmesi halinde **yayın lisansının iptaline** karar verilir.

...”

5. 55. maddesiyle 2547 sayılı Kanun’a eklenen ek 31. madde şöyledir:

“*Ek Madde 31- (Ek: 17/4/2017-KHK-690/65 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/55 md.)*

Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yurtdışındaki yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden mezun olanların eğitimlerine ilişkin olarak almış oldukları diploma ve derecelerin denklik işlemleri yapılmaz ve bu hususta başlamış olan işlemler tamamlanmaz.”

6. 62. maddesiyle 6749 sayılı Kanun’un 4. maddesine eklenen (5) numaralı fıkra şöyledir:

“(5) (Ek:17/4/2017-KHK-690/72 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/62 md.) *Bu maddede öngörülen usuller uyarınca, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilerek idari işlem tesis edilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılanların itirazları üzerine yapılacak değerlendirme sonucunda görevlerine iadesine ilişkin işlemler aynı usullerle yapılır. Bu kapsamda görevine iade edilenlere kamu görevinden çıkarıldıkları tarihten göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal hakları ödenir. **Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz.** Bu personelin görevlerine iadesi, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte buldukları yöneticilik görevi dışında öğrenim durumları ve kazanılmış hak aylık derecelerine uygun kadro ve pozisyonlara atanmak suretiyle de yerine getirilebilir.”*

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in katılımlarıyla 17/5/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Cem GÜNDOĞDU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 9. Maddesiyle 1325 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen (d) Bendinin “...personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hizmetlerini Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü...” Bölümünün İncelenmesi

3. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 23. maddesiyle 1325 sayılı Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 2. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

4. Açıklanan nedenle konusu kalmayan iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

B. Kanun'un 12. Maddesiyle 6413 Sayılı Kanun'un 20. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasına Eklenen (h) Bendinde Yer Alan "...eylem birliği içerisinde olmak..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

5. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren disiplinsizlik nedeni olarak düzenlenen terör örgütleriyle *eylem birliği içerisinde olmak* kavramının belirsiz ve öngörülemez olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 38. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

6. Dava konusu kuralın yer aldığı 7077 sayılı Kanun, olağanüstü hâl kapsamında çıkarılan 17/4/2017 tarihli ve 690 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanması sonucu yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte kural olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurala ilişkin incelemenin Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

7. Anayasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında "*Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.*" denilmek suretiyle kamu hizmetlerine girme hakkı güvence altına alınmıştır.

8. Anılan hak sadece kamu hizmetlerine girmeyi değil kamu hizmetlerinde bulunmayı/kalmayı da güvence altına almaktadır (AYM, E. 2021/104, K. 2021/87, 11/11/2021, § 48). Dolayısıyla kişinin kamu hizmetinden çıkarılması sonucunu doğuran düzenlemeler Anayasa'nın 70. maddesi kapsamındadır (AYM, E.2020/77, K.2021/93, 16/12/2021, § 13).

9. Dava konusu kuralla terör örgütleriyle *eylem birliği içerisinde olduğu* tespit edilen personelin Silahlı Kuvvetlerden çıkarılmasına imkân tanınmak suretiyle kamu hizmetlerine girme hakkına bir sınırlama getirilmektedir.

10. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir.

11. Buna göre kamu hizmetlerine girme hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimini düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anayasa'nın söz konusu maddesi uyarınca kamu hizmetlerine girme hakkına getirilen sınırlamalar kanunla yapılmalı, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine ve ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır.

12. Bu kapsamda kamu hizmetlerine girme hakkını sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

13. Esasen temel hak ve özgürlükleri sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve

kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

14. Kuralda terör örgütleriyle *eylem birliği içerisinde olmak* Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren fiiller arasında sayılmıştır. Terör kavramı 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda tanımlanmıştır. Anılan Kanun'un 1. maddesine göre terör; cebir ve şiddet kullanarak, baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle Cumhuriyet'in Anayasa'da belirtilen niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve Cumhuriyet'in varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak, yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir. Terör örgütleri de anılan maddede sayılan amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere meydana getirilmiş örgütlerdir (AYM, E.2018/73, K.2019/65, 24/07/2019, § 184).

15. Kuralda yer alan Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının uygulanabilmesi için öncelikle 3713 sayılı Kanun'un 1. maddesinde belirtilen amaçlara ulaşmak maksadıyla meydana gelmiş bir örgüt tarafından gerçekleştirilen somut bir terör eyleminin söz konusu olması, Silahlı Kuvvetler mensubu olan kişinin de aynı amaçla bu eyleme fiilî olarak müdahil olması gerekmektedir.

16. Terör örgütüyle eylem birliği içinde olmak her bir terör eylemine göre farklılık gösterebilir. Türk devletinin ve Cumhuriyet'in varlığını tehlikeye düşürmek amacına yönelik terör eylemleri ile devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacına yönelik eylemler, amacı gereği farklı şekilde gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla belirtilen amaçlar çerçevesinde gerçekleştirilen eylemlerde Silahlı Kuvvetler mensubunun ne tür bir eylem birliği içinde olacağına önceden belirlenmesi zordur. Bu nedenle kanun koyucunun genel bir belirleme yaparak terör örgütleriyle eylem birliği içinde bulunanların Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ile cezalandırılmalarını öngördüğü anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle anılan şekilde genel bir belirleme yapılması kuralın belirsizlik taşıdığı veya keyfilığe karşı gerekli kanuni güvenceyi taşımadığı anlamına gelmemekte, kanun yapma tekniğinin doğasından kaynaklanmaktadır. Zira kanun kurallarının genel olması, somut olayın özelliğine göre değişebilecek tüm çözümleri kuralın bünyesinde barındırma, bir başka ifadeyle kuralın amaca uygun sonuca ulaştıracak herhangi bir çözümü dışlamasını önleme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Terör örgütleriyle eylem birliği içinde olma fiili somut olayın özelliğine göre kanuna dayalı olarak idare tarafından belirlenecek ise de idarenin bu işlemi mahkeme tarafından denetleneceğinden bu fiilin nihai olarak kapsamı kanuna dayalı olarak yargı kararıyla ortaya konulabilecektir. Dolayısıyla kuralın belirsiz ve öngörülemez olduğu söylenemez (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/73, K.2019/65, 24/7/2019, § 186).

17. Kuralın Anayasa'nın 13. maddesine uygunluğu denetlenirken sınırlamayı haklı kılan sebebin, başka bir ifadeyle söz konusu düzenlemenin meşru amacının bulunup bulunmadığının da ortaya konulması gerekmektedir.

18. Anayasa'nın 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu kapsamda maddenin ikinci fıkrasında "*Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği*

niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” hükmüne yer verilerek hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerin gözetilmesi anılan hak bakımından özel bir sınırlama nedeni olarak öngörülmüştür. Diğer yandan hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerin gözetilmesi - hakkın kapsamı gereği- bu niteliklerin kamu hizmetinde bulunma sırasında devam etmesini de içermektedir. Bu bağlamda anılan fıkra ile hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği öngörülebileceği ifade edilmiştir. Buna göre kamu hizmetine girme hakkına getirilecek sınırlama görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir şarta bağlanamaz. Bu husus, anılan maddenin gerekçesinde “...Kamu hizmetine alınacak memur ve kamu görevlileri ile ilgili düzenlemede bu hakkın kötüye kullanılmasını önleyecek hükümler getirilmiştir” biçiminde vurgulanmıştır (AYM, E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019, § 16).

19. Bu itibarla, kuralla öngörülen düzenlemenin meşru amacının bulunup bulunmadığının saptanması için Silahlı Kuvvetler personelinin kamu hizmetinden çıkarılması sonucunu doğuran ve disiplin suçunun konusunu teşkil eden fiilin *görevin gerektirdiği niteliklerle* ilgisinin olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

20. 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 1. maddesinde Türk Silahlı Kuvvetleri kara, deniz ve hava kuvvetleri subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askerî öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilatı gösterilen silahlı devlet kuvveti olarak tanımlanmış, 35. maddesinde ise vazifesinin, yurt dışından gelecek tehdit ve tehlikelere karşı Türk vatanını savunmak, caydırıcılık sağlayacak şekilde askerî gücün muhafazasını ve güçlendirilmesini sağlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla yurt dışında verilen görevleri yapmak ve uluslararası barışın sağlanmasına yardımcı olmak olduğu belirtilmiştir.

21. Silahlı Kuvvetler personelinin yurt savunması açısından önemi ve bu kapsamdaki görevlerinin niteliği gözetildiğinde terör örgütleriyle eylem birliği içinde olmamasının anılan personelin hizmetin mahiyeti ve özelliği gereği haiz olması ve görevde bulunduğu sürece de koruması gereken temel niteliklerden biri olduğu açıktır.

22. Bu itibarla kuralla getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 70. maddesinde belirtilen sınırlama sebebine uygun olarak öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

23. Diğer yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca sınırlamanın ölçülü olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekir. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi *elverişlilik, gereklilik ve orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

24. Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olduğuna karar verilen personelin Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ile cezalandırılmasının öngörülmesi, görevin gerektirdiği temel niteliklerle bağdaşmayan fiillerde bulunulmasını engelleyici ve caydırıcı niteliktedir. Bu yönüyle iptali talep edilen kuralın, kuralla ulaşılmak istenen amaç yönünden elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir.

25. Kurala konu fiilin işlenmesi hâlinde uygulanması öngörülen cezasının orantılı olup olmadığının tespitinde ise mesleğin özelliği ile kişinin hak ve menfaatleri üzerinde oluşturduğu tesir ve yaptırımın gerekçesini oluşturan meşru amacın niteliği gözönünde bulundurulmalıdır.

26. Kuralda belirtilen fiil karşılığında öngörülen ceza 6413 sayılı Kanun'da Silahlı Kuvvetler personeli hakkında muhtelif fiiller karşılığında uygulanabileceği belirtilen disiplin cezaları içinde en ağır ceza olan ve personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişığının kesilmesi veya durumuna göre sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğuran bir yaptırımdır. Yurt savunmasının sağlanması temeli üzerine oluşturulan Silahlı Kuvvetler tarafından yürütülen hizmetin hassasiyeti ve burada görev yapan personelin toplumsal güven ve huzur adına taşıdığı önem gözetildiğinde, terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olduğuna karar verilen personelin Silahlı Kuvvetlerden ayrılması neticesinin yaptırım ile korunmak istenen hukuki değerler ve elde edilmek istenen kamusal yarar karşısında bireye makul olmayan, orantısız bir külfet yüklediği sonucuna varılmıştır.

27. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13. ve 70. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 70. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 38. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

C. Kanun'un 48. Maddesiyle 6112 Sayılı Kanun'un 2. Maddesine Eklenen (4) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

28. 6112 sayılı Kanun'da radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi, ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması, medya hizmet sağlayıcılarının idari, mali, teknik yapıları ve yükümlülükleri ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun (Üst Kurul) kuruluşu, teşkilatı, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

29. Anılan Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bu Kanun'un Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altında her türlü teknik, usul ve araçlarla ve her ne isim altında olursa olsun elektromanyetik dalgalar veya diğer yollarla yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleriyle ilgili hususları kapsadığı belirtilmiş, (2) numaralı fıkra gereğince Türkiye'de yerleşik kabul edilenler ile (3) ve (4) numaralı fıkra hükümlerine tabi olanların Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcılar olduğu ifade edilmiştir.

30. Söz konusu maddenin (4) numaralı fıkrasında Türkiye'ye ait uydular üzerinden Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşlarının maddenin diğer fıkralarına bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altında kabul edileceği; bu kuruluşların da Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altındaki kuruluşlar gibi Üst Kuruldan yayın lisansı almalarının zorunlu olduğu hükme bağlanmış olup belirtilen fıkra dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

31. Kanun'un 3. maddesinde *yayın lisansı* medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara, bu Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve diğer düzenlemelerde belirtilen şartları haiz oldukları takdirde kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan her türlü teknoloji ile yayın

yapabilmeleri için her bir yayın türü, tekniği ve ortamına ilişkin olarak ayrı ayrı olmak üzere Üst Kurulca verilen izin belgesi şeklinde tanımlanmıştır.

32. Kanun'un 19. maddesinde özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar açısından yayın lisansının münhasıran radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmeti sunmak amacıyla Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş anonim şirketlere verileceği belirtilmiş; yayın lisansı türleri, süresi ve devrine ilişkin düzenlemeler öngören 27. maddesinde ise medya hizmet sağlayıcı kuruluşların kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan yayın yapabilmeleri için her bir yayın tekniği ve ortamına ilişkin Üst Kuruldan ayrı ayrı lisans almak zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır.

33. Her bir yayın tekniği ve ortamına yönelik yayın lisanslarının verilme esas ve usulleri için ise ayrı ayrı yönetmelikler çıkarılmak suretiyle bu hususta düzenleyici kurallara yer verilmiştir. Bu kapsamda çıkarılan ve 15/6/2011 tarihli ve 27965 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uydu Yayın Yönetmeliği, aynı Resmî Gazete'de yayımlanan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kablolü Yayın Yönetmeliği ve 23/12/2018 tarihli ve 30634 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Karasal Yayın Lisansı ve Sıralama İhalesi Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleriyle yayın lisansları yayın ortamlarına göre ayrı düzenlemelere tabi kılınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

34. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla yargı yetkisinin kapsamının genişletildiği, söz konusu düzenlemenin Türkiye tarafından 7 Eylül 1992 tarihinde imzalanan ve 4/11/1993 tarihli ve 3915 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi'nde düzenlenen yargı yetkisi kavramıyla örtüşmediği, gerek anılan Sözleşme'de gerekse iç mevzuatın uyumlu hâle getirilmesi taahhüdünde bulunulan Avrupa Birliği Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi'nde başka ülkeden alınan lisans veya yayın izninin yeterli görüldüğü, Anayasa'nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün sınırlanmasında Anayasa'nın 26. ve 27. maddeleri hükümlerinin uygulanacağı, bu maddelerde öngörülen sınırlama sebepleri dışında basının sansürlenmesinin, halkın haber alma özgürlüğünün sınırlanmasının mümkün olmadığı, söz konusu anayasal güvencelerin yayıncının başka bir ülkeden lisans ya da yayın izni aldığı durumları da kapsadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 28. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

35. 7077 sayılı Kanun'la düzenlenen dava konusu kural olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurala ilişkin incelemenin Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

36. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 26. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

37. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*" hükmüne yer verilerek ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

38. İfade özgürlüğü yalnızca düşünce ve kanaatlerin içeriğini değil iletilme biçimlerini de koruma altına almaktadır. Nitekim Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar *söz, yazı, resim veya başka yollar* olarak ifade edilmiş ve *başka yollar* ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu vurgulanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde radyo ve televizyon yayınlarının 26. maddenin koruması altında olduğu belirtilmiş olup radyo ve televizyon yayınlarının ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır (AYM, E.2019/70, K.2019/81, 16/10/2019, § 10).

39. Anayasa'nın 28. maddesinde ise basın özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinde "*Basın hürdür, sansür edilemez.*" denilmiş, ikinci fıkrasında ise "*Devlet, basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır.*" düzenlemesine yer verilerek basın ve haber alma özgürlüğünün korunması amacıyla önlemler alınmasının devletin görev ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

40. Türkiye'ye ait uydular üzerinden Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşlarının Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altında kabul edilerek yargı yetkisi altındaki diğer kuruluşlar gibi yayın lisansı almaları gerektiğini düzenleyen dava konusu kural ifade ve basın özgürlüklerine sınırlama getirmektedir.

41. Dava konusu kuralla Türkiye'ye ait uydular üzerinden Türkçe olarak Türkiye'ye yönelik yayın yapan veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye'ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer veren yayın kuruluşlarının maddenin diğer fıkralarına bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altında kabul edilmekte ve yayın lisansı almaları zorunlu kılınmaktadır. Yayın lisansına ilişkin usul ve esaslar ise 6112 sayılı Kanun'un 27. maddesinde düzenlenmiştir. Dava konusu kural ve anılan Kanun hükümleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yargı yetkisi altında kabul edilen ve yayın lisansı alması gereken yayın kuruluşlarının herhangi bir tereddütte yer vermeyecek şekilde açık, net ve öngörülebilir nitelikte ortaya konulduğu dolayısıyla hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik şartlarını taşıyan kuralın kanunilik ölçütünü sağladığı anlaşılmaktadır.

42. İfade özgürlüğünün düzenlendiği Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde bu fıkra hükmünün radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel teşkil etmediği belirtilmiş bu suretle radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanması mümkün kılınmıştır.

43. Anılan maddenin ikinci fıkrasında söz konusu hakkın sınırlama sebepleri gösterilmiş, bu kapsamda "*Bu hürriyetlerin kullanılması millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.*" denilmiştir. Maddenin dördüncü fıkrasında ise "*Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.*" hükmüne yer verilmiştir.

44. Anayasa'nın 28. maddesinin üçüncü fıkrasında da basın özgürlüğünün sınırlanmasında Anayasa'nın 26. ve 27. maddeleri hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

45. Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi'nin 4. maddesinde tarafların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10. maddesine uygun olarak ifade ve haber alma özgürlüğünü sağlayacakları belirtilmiştir. AİHS'in 10. maddesinde ise Anayasa'nın 26.

maddesinde yer verilen hükme benzer olarak “Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir. / Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.” düzenlemesi yer almaktadır.

46. Dava konusu kuralın gerekçesinde bitkisel gıda takviyeleri ve benzeri destekleyici ürünler, cinsel içerikli ürün satışı, sohbet, arkadaşlık ve eş bulma hatları ve hizmetleri, telefon numaraları verilmek suretiyle izleyici ve dinleyicileri yanıltıcı, ara kazan, bul kazan ve benzeri türden yarışma, çekiliş, lotarya ve benzeri adlar altında ödül ve ikramiye taahhüdünü içeren yayınların büyük bir kısmının Üst Kuruldan lisans alınmaksızın yurt dışından ve Türkiye’ye ait uydular üzerinden yapıldığı, yine bu yayınların çoğunluğunun yayın dilinin Türkçe olduğu, ticari iletişim yayınlarının hedef kitesinin de Türkiye’de bulunduğu belirtilerek düzenleme ile bu bağlamda yaşanan sorunların çözülmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

47. Bu çerçevede Türkiye’ye ait uydular üzerinden Türkçe olarak Türkiye’ye yönelik yayın yapmak isteyen veya yayın dili Türkçe olmamakla birlikte Türkiye’ye yönelik ticari iletişim yayınlarına yer vermek isteyen yayın kuruluşlarının yargı yetkisi altında kabul edilmelerinin kuralın gerekçesinde ifade edilen alanlarda kamu düzeninin sağlanması amacını taşıdığı bu itibarla kuralın anayasal bağlamda meşru bir amaca sahip olduğu anlaşılmıştır.

48. Diğer yandan Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması, bir başka ifadeyle demokratik toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir. Bu bağlamda Türkiye’de etkisini gösteren yayınların düzenlenmesi ve denetim altında tutulması amacıyla bu yayınları yapan yayın kuruluşlarının yargı yetkisi altında kabul edilmesinin ve bu konuda izin sisteminin etkili bir şekilde işletilmesinin demokratik bir toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik olmadığı söylenemez.

49. Kuralda belirtilen yayın kuruluşlarının Türkiye Cumhuriyeti devletinin yargı yetkisi altında kabul edilip yayın lisansı alma zorunluluğuna tabi kılınması suretiyle hedef kitlesi Türkiye’de bulunan yayınların belli bir düzen içinde tutulması ile kontrol ve denetiminin sağlanmasının mümkün kılındığı gözetildiğinde kuralla getirilen sınırlamanın anılan meşru amacın gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olduğu anlaşılmıştır.

50. Bununla birlikte kuralda öngörülen düzenlemenin doğrudan veya dolaylı olarak görsel ve işitsel medyada çok sesliliği, haberleşme özgürlüğünü, bağımsız ve tarafsız yayıncılığı engeller nitelikte bir etki ve sonuç doğurmaması gerekir.

51. Kural kapsamındaki yayın kuruluşlarının almaları zorunlu kılınan yayın lisansının, anılan kuruluşların 6112 sayılı Kanun ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve diğer düzenlemelerde belirtilen şartları haiz oldukları takdirde kablo, uydu, karasal ve benzeri ortamlardan her türlü teknoloji ile yayın yapabilmeleri için her bir yayın türü, tekniği ve ortamına ilişkin olarak ayrı ayrı olmak üzere Üst Kurul tarafından verileceği anlaşılmaktadır. Söz konusu yayın lisansı ile ilgili usul ve esasları düzenleyen mevzuat hükümleri incelendiğinde anılan lisansın alınması bakımından kural kapsamındaki kuruluşlarla yargı yetkisi altındaki diğer kuruluşlar

arasında bir farklılık bulunduğundan, başka bir ifadeyle söz konusu yayın lisansının alınması bakımından bu kuruluşların daha ağır usul ve şartlara tabi kılındığından söz edilememektedir.

52. Diğer yandan kuralda belirtilen yayınların muhatap kitesinin Türk toplumu olduğu ve yayınlarda Türkiye'ye ait uyduların kullanıldığı dikkate alındığında kuralla ulaşılmak istenen kamu yararı ile ifade ve basın özgürlüklerine yönelik kişisel yarar arasında bulunması gereken makul dengenin gözetildiği ve kuralın orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı sonucuna varılmıştır.

53. Ayrıca Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi'nin AİHS'in 10. maddesindeki güvencelere atıf yaptığı gözetildiğinde kuralda öngörülen düzenlemenin bu sözleşmeyle bağdaşmadığı da söylenememektedir.

54. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ç. Kanun'un 51. Maddesiyle 6112 Sayılı Kanun'un 32. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen Birinci Cümlesinde Yer Alan "...yüzde birinden yüzde üçüne kadar..." İbaresini ile (5) Numaralı Fıkrasına Eklenen; İkinci Cümlede Yer Alan "...beş güne...", Üçüncü Cümlede Yer Alan "...beş gündən on güne..." ile "...yayın lisansının iptaline..." ve Dördüncü Cümlede Yer Alan "...yayın lisansının iptaline..." İbarelerinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

55. 6112 sayılı Kanun'un 32. maddesinde Üst Kurulun idari yaptırım uygulama yetkisine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

56. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında 8. maddenin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (d), (f), (g), (ğ), (h), (n), (ö), (s), (ş) ve (t) bentlerindeki yayın hizmeti ilkelerine aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ihlalin ağırlığı, yayının ortamı ve alanı gözönünde bulundurularak ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde ikisinden beşine kadar idari para cezası verileceği; bu idari para cezası miktarının radyo kuruluşları için bin Türk lirasından, televizyon kuruluşları ve isteğe bağlı medya hizmet sağlayıcıları için on bin Türk lirasından az olamayacağı; idari tedbir olarak ihlale konu programın yayınının beş keze kadar durdurulmasına, isteğe bağlı yayın hizmetlerinde ihlale konu programın katalogdan çıkarılmasına karar verileceği; ihlalin mahiyeti gözönünde bulundurularak idari para cezası ile birlikte idari tedbire karar verilebileceği gibi sadece idari para cezasına veya tedbire de karar verilebileceği belirtilmiştir.

57. Maddenin (2) numaralı fıkrasında Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yukarıda sayılan bentler dışında kalan bentleri ile (2) ve (3) numaralı fıkralarında ve Kanun'un diğer maddelerinde belirlenen ilke, yükümlülük veya yasaklara aykırı yayın yapan ve/veya bu Kanun hükümleri kapsamında Üst Kurul tarafından belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen medya hizmet sağlayıcıya ihlalin ağırlığı, yayının ortamı ve alanı gözönünde bulundurularak ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde birinden yüzde üçüne kadar idari para cezası verileceği; idari para cezası miktarının radyo kuruluşları için bin Türk lirasından, televizyon kuruluşları ve isteğe bağlı medya hizmet sağlayıcıları için on bin Türk lirasından az olamayacağı hüküm altına alınmış olup anılan fıkrada yer alan "...yüzde birinden yüzde üçüne kadar..." ibaresi dava konusu kurallardan ilkinin oluşturmaktadır.

58. Kanun'un 32. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının her ikisi de idari yaptırıma ilişkin olmakla birlikte aralarında yaptırımın türü ve verilecek idari para cezasının miktarı bakımından farklılıklar bulunmaktadır. (1) numaralı fıkrada bazı yayın ilkelerinin ihlali hâlinde idari

para cezası ve/veya idari tedbir öngörülmekte, (2) numaralı fıkrada ise (1) numaralı fıkrada belirtilen yayın ilkeleri dışında kalan yayın ilkelerinin ihlali düzenlenmekte ve tek bir yaptırım usulü olarak alt ceza sınırı maktu olarak aynı olmakla birlikte oransal aralık olarak daha düşük bir idari para cezası verilmesi öngörülmektedir. Öte yandan maddenin (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine göre de (2) numaralı fıkrada belirtilen her bir ihlal için bir defaya mahsus olmak üzere, idari para cezası uygulamak yerine medya hizmet sağlayıcı kuruluşunun uyarılmasına Üst Kurul tarafından karar verilebileceği düzenlenmiştir.

59. Maddenin (2) numaralı fıkrasında 7077 sayılı Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 51. maddesiyle yapılan değişiklikler öncesinde iki aşamalı bir yaptırım usulü öngörülmekte; belirtilen ihlallerin gerçekleşmesi hâlinde öncelikle uyarıda bulunulacağı, uyarının ilgili kuruluşa tebliğinden sonra ihlalin tekrarı hâlinde ise idari para cezası verileceği belirtilmekteydi. Kanun koyucu söz konusu maddede değişikliğe giderek idari para cezası uygulanması yerine medya hizmet sağlayıcı kuruluşa uyarıda bulunulmasını bazı kıstaslar belirlemek suretiyle Üst Kurulun takdirine bırakmıştır. Yine aynı değişiklikte Üst Kurul tarafından belirlenen yükümlülükleri yerine getirmeyen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yaptırım uygulanması da mümkün kılınmıştır.

60. Kanun'un 32. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise 8. maddenin (1) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (d) bentlerindeki ilkelerle (4) numaralı fıkrasına aykırı yayın yapılmasını müteakip verilecek yaptırım kararının tebliğinden itibaren bir yıl içinde aynı ihlalin tekrarı hâlinde, medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının on güne kadar durdurulmasına, ikinci tekrarı hâlinde ise yayın lisansının iptaline karar verileceği düzenlenmiştir.

61. (5) numaralı fıkranın dava konusu diğer kuralların da yer aldığı ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinde ise 8. maddenin (1) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (d) bentleri dışındaki bentlerini, aynı maddenin (2) numaralı fıkrasını ve bu Kanun'un yayın hizmetlerinde ticari iletişimi düzenleyen hükümlerinden herhangi birini yaptırım kararının tebliğinden itibaren bir yıl içinde yirmiden fazla ihlal eden medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının *beş güne* kadar durdurulacağı; bir yıl içinde aynı ihlalin tekrarı hâlinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yayınının *beş günden on güne* kadar durdurulacağı, ihlalin ikinci tekrarı hâlinde ise *yayın lisansının iptaline* karar verileceği, programlarının yayını veya yayınları süreli durdurulan medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yaptırım kararının tebliğine rağmen kararın gereklerine aykırı olarak yayınlarına devam etmesi hâlinde *yayın lisansının iptaline* karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

62. (5) numaralı fıkranın 7077 sayılı Kanun'un 51. maddesiyle değiştirilmeden önceki hâlinde yalnız fıkranın birinci cümlesinde yer alan yayın ilkeleri bakımından tekraren ihlal belirli bir süre şartına bağlanarak cezaların aşamalı olarak artırılması öngörülmekte iken yapılan değişiklik ile eklenen ek cümlede yer alan bentlerin, 8. maddenin (2) numaralı fıkrasının ve Kanun'un yayın hizmetlerinde ticari iletişimi düzenleyen hükümlerinden herhangi birinin bir yıl içerisinde yirmiden fazla tekraren ihlali hâlinde de cezaların aşamalı olarak artırılması öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

63. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kurallarla getirilen idari yaptırımların ölçüsüz olduğu, kanun koyucunun yasal düzenlemelerin yapılmasındaki takdir yetkisini sınırsız ve keyfi olarak kullanamayacağı, bu yetkiyi kullanırken hukuk devleti ilkesiyle bağlı olduğu, dava konusu düzenlemelerin muhalif basının cezalandırılması yoluyla susturulmasına, otosansür oluşturulmasına ve korku toplumu yaratılmasına sebebiyet vereceği, kuralların halkın haber alma hakkına doğrudan müdahale niteliği taşıdığı belirtilerek Anayasa'nın 2. ve 28. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

64. 7077 sayılı Kanun'la düzenlenen dava konusu kurallar olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurallara ilişkin incelemenin Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

65. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 26. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

66. Dava konusu kurallar; yayın hizmeti ilkelerine ve Kanun'un diğer maddelerinde belirlenen ilke, yükümlülük veya yasaklara aykırı yayın yapan ve/veya Üst Kurul tarafından belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen medya hizmet sağlayıcıya idari para cezası verileceğini ve yine bazı ihlallerin tekraren gerçekleşmesi durumunda yayının durdurulmasını, sonrasında gerçekleşecek ihlaller hâlinde ise yayın lisansının iptaline karar verilmesini, programlarının yayını veya yayınları süreli durdurulan medya hizmet sağlayıcı kuruluşun yaptırım kararının tebliğine rağmen kararın gereklerine aykırı olarak yayınlarına devam etmesi hâlinde de yayın lisansının iptaline karar verilmesini öngörmesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüğüne sınırlama getirmektedir.

67. Dava konusu kurallar idari para cezası verilmesine sebep olan fiillerin hangileri olduğu hususu ile tekrarı hâlinde yayın durdurma ve yayın lisansının iptaline karar verilmesini gerektiren ihlallerin neler olduğunu açık olarak düzenlemiştir. Bu itibarla ifade ve basın özgürlüğüne sınırlama getiren kuralların belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu, dolayısıyla kanunilik ölçütünü sağladığı anlaşılmaktadır.

68. Kurallar ile medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara bazı hâllerde idari para cezası verilmesinin, yaptırım kararının tebliğinden itibaren tekraren ihlalin gerçekleşmesi durumunda kademeli olarak yaptırımların artırılmasının ve yayın durdurma kararının gereklerine uyulmaması hâli için de ayrıca bir yaptırım uygulanmasının öngörüldüğü gözetildiğinde, sınırlama nedeninin kanunda yer verilen ihlallerin önüne geçilmesi ve tekrarının engellenmesi suretiyle kamu düzeninin tesisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle sınırlamanın Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sınırlama sebeplerine uygun olarak öngörüldüğü, dolayısıyla anayasal olarak meşru bir amaca dayandığı görülmektedir.

69. Kurallar kapsamında getirilen ve ihlalin tekrarı hâlinde uygulanacak yaptırımın kademeli olarak artırılmasını öngören düzenlemelerin medya hizmet sağlayıcıları tarafından bu alandaki yükümlülüklerine aykırı davranılması noktasındaki caydırıcı etkisi gözetildiğinde dava konusu kuralların kamu düzeninin sağlanması şeklindeki meşru amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

70. Öte yandan kuralla medya hizmet sağlayıcıya uygulanacak cezada üst sınır öngörülmekte ve cezanın nispi olarak belirlenmesi suretiyle failin ekonomik durumunun, kusurunun, işlenen fiilin haksızlık derecesinin gözönünde bulundurulmasına imkân sağlanmaktadır. Ayrıca yüzdelik olarak gösterilen ceza oranlarının mali yönden kişilere aşırı külfet yükleyecek parasal miktarlara tekabül edecek boyutlarda belirlenmediği, tekraren ihlalin önüne geçilmesi yönünden idari yaptırımların kademeli olarak düzenlendiği, bu ilke ve yasakların ihlali haline bağlanan sonucun belirli bir süre ile sınırlandırıldığı, söz konusu sürenin yaptırım kararının tebliğinden itibaren başlayacağı, yayın durdurma yaptırımının gereklerine aykırı davranışın önüne geçilmesi adına getirilen kuralın ise yayın durdurma süresiyle sınırlı uygulanacağı anlaşılmaktadır. Belirtilen kararlara karşı yargı denetiminin de açık olduğu gözetildiğinde ilgili kuralların orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı sonucuna varılmıştır.

71. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. 26. ve 28. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

D. Kanun'un 55. Maddesiyle 2547 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 31. Maddenin Birinci Fıkrasında Yer Alan "...veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara...", "..., mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı..." ve "...Millî Eğitim Bakanlığı tarafından..." İbarelerinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

72. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralda yer alan kavramların belirsiz ve öngörülemez olduğu, Millî Güvenlik Kurulunun (MGK) bir yapı, oluşum veya grubun millî güvenlik aleyhine faaliyette bulunduğu karar verirken ilgili yapılara hangi faaliyetleri dolayısıyla itham altında olduklarını bildirmediği, onların savunmalarını almadığı, bu karara karşı yargısal yollara başvurulmadığı, ayrıca kuralda bir yükseköğretim kurumunun bu yapı, oluşum ve gruplarla üyelik, mensubiyet, iltisak veya irtibat şeklinde bir ilişkisi olduğunu Millî Eğitim Bakanlığının belirlemesinin öngörüldüğü, Millî Eğitim Bakanlığının bir soruşturma ve kovuşturma organı olmadığı gibi yabancı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarını soruşturma yetkisinin de bulunmadığı, öte yandan yasada bu belirlemenin hangi usul ve esaslara göre yapılacağı konusunda da herhangi bir düzenleme bulunmadığı, kuralda yer alan mensubiyet, iltisak ve irtibat kavramlarının içeriğinin belirsiz ve öngörülemez olduğu, düzenlemenin eğitim hakkına ciddi bir sınırlama getirdiği, suç ve cezaların kanuniliği ilkesiyle çeliştiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 38. ve 42. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Dava Konusu İbareler Arasında Yer Alan "...Milli Güvenlik Kurulunca..." İbaresinin İncelenmesi

73. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 118. maddesi yönünden incelenmiştir.

74. 2547 sayılı Kanun'a eklenen ek 31. maddede terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yurt dışındaki yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden mezun olanların eğitimlerine ilişkin olarak almış oldukları diploma ve derecelerin denklik işlemlerinin yapılmayacağı ve bu hususta başlamış olan işlemlerin tamamlanmayacağı öngörülmekte olup, anılan maddede yer alan "...Milli Güvenlik Kurulunca..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

75. Anayasa'nın 118. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Millî Güvenlik Kurulu; Devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili alınan tavsiye kararları ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Cumhurbaşkanına bildirir. Kurulun, Devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususunda alınmasını zorunlu gördüğü tedbirlere ait kararlar Cumhurbaşkanınca değerlendirilir.*" denilmektedir.

76. Bu bağlamda MGK'nın başlıca görevleri, devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili tavsiye kararları almak ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini bildirmektir. MGK'nın devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususunda alınmasını zorunlu gördüğü tedbirlere ait kararları Cumhurbaşkanlığınca değerlendirilir.

77. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Genelkurmay Başkanının önerileri dikkate alınarak Cumhurbaşkanı'nca gündemi düzenlenen MGK'nın kararlarının hukuki niteliği Anayasa'nın anılan maddesinde açıkça belirlenmiştir. Buna göre MGK'nın alacağı kararlar tavsiye niteliğinde olup bu kararlar Cumhurbaşkanı'na bildirilir.

78. Nitekim Anayasa'nın 104. maddesinde devletin başı olan Cumhurbaşkanı'nın millî güvenlik politikalarını belirleyeceği ve bu kapsamda gerekli tedbirleri alacağı düzenlenmiştir. Yine Cumhurbaşkanı'nın millî güvenliğin sağlanmasından sorumlu olduğu Anayasa'nın 117. maddesinde hükme bağlanmıştır.

79. Bu açıdan istişari nitelikte bir danışma organı olan MGK'nın icrai karar alma yetkisine sahip olmadığı gözetildiğinde Cumhurbaşkanı'nca ayrı bir kararla benimsenmemiş MGK kararlarına hukuki sonuç bağlanamayacağı ve bu kararların kendiliğinden icra edilemeyeceği açıktır.

80. Dava konusu kuralın yer aldığı maddede terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yurt dışındaki yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden mezun olanların eğitimlerine ilişkin olarak almış oldukları diploma ve derecelerin denklik işlemlerinin yapılmayacağı ve bu hususta başlamış olan işlemlerin tamamlanmayacağı düzenlenmektedir. Millî güvenliğe karşı tehditlerin belirlenmesi ve bu tehditlerin hangi kaynak, kişi ya da yapıdan geldiğinin tespit edilmesinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan MGK'nın tavsiye niteliğinde karar alamayacağı söylenemez (AYM, E.2020/9, K.2021/37, 3/6/2021, § 34; E.2018/137, K.2022/86, 30/06/2022, § 216).

81. Bununla birlikte kural, tavsiye niteliğindeki MGK kararına kendiliğinden hukuki bir sonuç bağlamaktadır. Şüphesiz MGK'nın tavsiye niteliğindeki kararlarının yürütme organı tarafından dikkate alınması ve hukuk alanında hayata geçirilmesi mümkündür. Ancak MGK'nın kararları hakkında başkaca icrai bir karar alınmadan bu kararlara hukuk alanında sonuçlar bağlanması Anayasa'nın açık lafzıyla bağdaşmamaktadır.

82. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 118. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 118. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 13., 38. ve 42. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

b. Dava Konusu İbarelerin Kalan Kısmının İncelenmesi

83. 2547 sayılı Kanun'un ek 31. maddesinde terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yurt dışındaki yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden mezun olanların eğitimlerine ilişkin olarak almış oldukları diploma ve derecelerin denklik işlemlerinin yapılmayacağı ve bu hususta başlamış olan işlemlerin tamamlanmayacağı öngörülmekte olup, maddede yer alan "... veya... *Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya*

gruplara...”, “..., mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı...” ve “...Millî Eğitim Bakanlığı tarafından...” ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

84. 7077 sayılı Kanun’la düzenlenen dava konusu kurallar olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurallara ilişkin incelemenin Anayasa’nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

85. Anayasa’nın 42. maddesinin birinci fıkrasında kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı belirtilmek suretiyle *eğitim ve öğrenim hakkı* herkes yönünden güvenceye bağlanmıştır. Eğitim ve öğrenim hakkı, kamu ve özel eğitim kurumlarını kapsadığı gibi eğitimin ilk, orta ve yükseköğrenim seviyelerini de kapsar (*Sara Akgül* [GK], B. No: 2015/269, 22/11/2018, § 120; *Hikmet Balabanoğlu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 28; *İhsan Asutay*, B. No: 2012/606, 20/2/2014, § 34). Anayasa’da yer alan eğitim ve öğrenim hakkı, kamu otoritelerine kişilerin eğitim ve öğrenim almasını engellememe ödevini yüklemektedir. Eğitim ve öğrenim hakkı belli bir zamanda mevcut olan eğitim kurumlarına erişimin sağlanmasını ve bu eğitim kurumlarına devam edebilmeyi teminat altına almaktadır.

86. Anayasa’nın 42. maddesi kural olarak devlete, kişilere yurt dışında tahsil görmesini sağlama şeklinde bir yükümlülük yüklemektedir. Ancak anılan maddenin ikinci fıkrasında yer verilen “*Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.*” hükmü dikkate alındığında kanun koyucunun kişilere yurt dışında eğitim görme imkânı tanıması hâlinde bu imkândan yararlanmanın Anayasa’nın 42. maddesinde öngörülen güvencelerin kapsamına gireceği açıktır (AYM, E.2018/76, K.2022/125, 26/10/2022, § 23).

87. Bununla birlikte eğitim kurumlarına erişim hakkı, eğitim hakkının sadece bir yönünü oluşturmaktadır. Hakkın etkili olması için buna ilave olarak eğitim alan kişi *aldığı eğitimden menfaat sağlama* imkânına da sahip olmalıdır. Bu imkânı sahip olabilmek için ise bir ülkede yürürlükte olan kurallara uygun olarak tamamlanan eğitimin ülkenin resmî makamlarınca tanınması gerekmektedir (*Rauf Bekiroğlu*, B. No: 2014/127, 19/7/2017, § 25; *Şehmus Altuğrul*, B. No: 2017/38317, 13/1/2021, § 41; *Yasemin Tekin*, B. No: 2019/25326, 23/11/2021, § 23).

88. Yurt dışında eğitim gören kişilerin aldıkları eğitimin ülkenin resmî makamlarınca tanınması kişinin eğitiminden menfaat sağlaması için bir gerekliliktir. Aksi takdirde kişi, aldığı eğitimden yurt içinde bir kazanım sağlayamayacaktır. 2547 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış ön lisans, lisans ve lisans üstü diplomaların denkliğini tespit etmek Yükseköğretim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır. Dava konusu kurallar ise denklik işleminin yapılmayacağı durumlara yer vermek suretiyle eğitim hakkına sınırlama getirmektedir.

89. Anayasa’nın 42. maddesinde eğitim hakkının sınırlandırılmasına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bununla birlikte eğitim hakkının mutlak ve sınırsız bir hak olduğu düşünülemez. Nitekim anılan maddenin ikinci fıkrasında yer verilen “*Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.*” ifadesi ile devlete bir takdir alanı oluşturulmuştur. Devlete tanınan bu takdir yetkisinin özünde bir “*sınırlama*” yetkisi de içerdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kanun koyucunun eğitim hakkının sınırlandırılması hususundaki takdir yetkisinin geniş olduğu, bu bağlamda eğitim hakkının sınırlandırılması hususunda kanun koyucuyu bağlayan belli bir meşru amaçlar listesinin bulunmadığı ifade edilebilir. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olacağı açıktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Ünal Yıldırım*, B. No: 2013/6776, 5/11/2014, § 42; *Savaş Yıldırım*, B. No: 2013/6258, 10/6/2015, § 42).

90. Kurallarda öngörülen düzenleme eğitim hakkının Anayasa’ya sadakat borcunu ortadan kaldırmayacağı hükmünün tesisine yönelik belirlemeler yapmak suretiyle millî güvenliğin

gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır. Bu itibarla dava konusu kurallar yönünden sınırlamanın Anayasa'nın 42. maddesinin ikinci fıkrası gereği devlete tanınan takdir hakkı kapsamında getirildiği ve anayasal olarak meşru amaca dayandığı görülmektedir.

91. Denklik işlemi yurt dışında eğitimini tamamlayan kişilere almış oldukları eğitimin tamamlanmış olduğunu belgeleme ve bu eğitimleri ile ilgili sahip oldukları diplomanın sağladığı belirli bir mesleği yapabilme gibi birtakım imkânlardan yararlanma fırsatı vermektedir. Bunun yanı sıra yurt dışı yükseköğretim kurumlarından ve programlarından alınan ön lisans, lisans ve yüksek lisans diplomaları, sadece ilgili eğitim düzeyindeki kazanımlar bakımından Türkiye'deki diplomalara eş değer tutulmakta olup bu diplomaların sağladığı hakların ötesinde bir avantaj sağlamamaktadır. Öte yandan devletin egemenlik yetkisi kapsamında yurt dışında verilen eğitime yönelik denklik şartlarını öngörülebilirliğin sağlanması şartıyla başkaca kriterlere tabi tutması da mümkündür. Denklik yönünden yapılacak değerlendirmenin ön şartı denkliği talep edilen diplomaların Yükseköğretim Kurulu tarafından tanınan yükseköğretim kurumlarından ve programlarından alınmış olmasıdır. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kurulu tarafından yurt dışındaki bir eğitim kurumunun terör örgütleriyle irtibatı olduğu sebebiyle tanınmaması da devletin egemenlik yetkisinin doğal sonucudur.

92. Bununla birlikte kurallar, terör örgütleriyle bağlantısının bulunması sebebiyle denklikleri millî güvenlik gerekçesiyle tanınmayacak olan kurum, enstitü veya merkezlerin önceden ilan edilmediği noktasında bir ayırım yapmamaktadır. Bu bağlamda kural, ilgili otoriteler tarafından denkliğinin millî güvenlik gerekçesiyle tanınmayacağı ilan edilmeyen eğitim kurumlarında öğrenim gören veya ilan edilse bile bu ilan tarihinden önce anılan eğitim kurumlarında öğrenim görmeye başlayan kişilerin de diplomalarının tanınmamasını öngörmektedir. Yurt dışındaki bir eğitim kurumunun diplomasının tanınıp tanınmaması hususunda devletin takdir yetkisi geniş olsa da millî güvenlik gerekçesiyle bir eğitim kurumunun denkliği kabul edilmeyecekse bunun önceden uygun araçlarla duyurulması gerekir. Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliğinin tanınmayacağı uygun araçlarla ilan edilmeyen eğitim kurumlarından mezun olanların da diplomalarının tanınmaması sonucunu doğuran kuralların gereklilik kriterini karşıladığı söylenemez.

93. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 42. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrı bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralların Anayasa'nın 38. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

E. Kanun'un 62. Maddesiyle 6749 Sayılı Kanun'un 4. Maddesine Eklenen (5) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

94. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın kişilerin uğradıkları zararlar için tazminat talebinde bulunmalarını yasakladığı, bu durumun hak arama özgürlüğünü ve mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği, idarenin tüm eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu, bu ilkenin

olağanüstü hâllerde dahi ortadan kaldırılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

95. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesi yönünden incelenmiştir.

96. Kural 6749 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılıp aynı usulle görevine iade edilenlerin kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamayacaklarını hükme bağlamaktadır.

97. Dava konusu kural ile 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. maddesiyle 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının on üçüncü cümlesi aynı içeriğe sahiptir. Anayasa Mahkemesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2018/137, K.2022/86 sayılı kararıyla söz konusu cümlenin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline hükmedilmiş, bu karar 12/1/2023 tarihli ve 32071 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

98. Anılan kararda, kural kapsamında göreve iade edilenlerin kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamayacakları öngörülmele bu kişilerin tedbir işleminin haksız uygulanmasından dolayı uğrayabilecekleri maddi ve manevi zararları giderme fırsatının ortadan kaldırıldığı ve kamu makamlarının hukuka aykırı uygulamaları nedeniyle zarara uğradığını iddia eden kişilere dava açma imkânı verilmemesinin devletin kişinin maddi ve manevi varlığına yönelik müdahalelere karşı etkili giderim mekanizması sağlama yükümlülüğüyle bağdaşmayacağı ifade edilmiştir (bkz. § 459).

99. Dava konusu kural açısından söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığından 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının on üçüncü cümlesinin Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir.

100. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 40. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN bu görüşe katılmamışlardır.

Kural Anayasa'nın 40. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

101. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

1/2/2018 tarihli ve 7077 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un;

A. 1. 55. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen ek 31. maddenin birinci fıkrasının "...veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara..." bölümü ile "..., mensubiyeti veya iltisaki yahut bunlarla irtibatı..." ve "...Millî Eğitim Bakanlığı tarafından..." ibarelerine,

2. 62. maddesiyle 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 4. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın üçüncü cümlesine,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 12. maddesiyle 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (h) bendinde yer alan "...*eylem birliği içerisinde olmak...*" ibaresine,

2. 48. maddesiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen (4) numaralı fıkraya,

3. 51. maddesiyle 6112 sayılı Kanun'un 32. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinde yer alan "...*yüzde birinden yüzde üçüne kadar...*" ibaresine,

2. (5) numaralı fıkrasına eklenen;

a. İkinci cümlede yer alan "...*beş güne...*" ibaresine,

b. Üçüncü cümlede yer alan "...*beş günden on güne...*" ve "...*yayın lisansının iptaline...*" ibarelerine,

c. Dördüncü cümlede yer alan "...*yayın lisansının iptaline...*" ibaresine,

yönelik iptal talepleri 25/1/2023 tarihli ve E.2018/94, K.2023/10 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkra ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 9. maddesiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilâtı Hakkında Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendinin "...*personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hizmetlerini Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü...*" bölümü hakkında 25/1/2023 tarihli ve E.2018/94, K.2023/10 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu bölüme ilişkin yürürlüğün durdurulması talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

25/1/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

1/2/2018 tarihli ve 7077 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un;

A. 9. maddesiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilâtı Hakkında Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendinin "...*personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hizmetlerini Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü...*" bölümü hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

B. 12. maddesiyle 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (h) bendinde yer alan "...*eylem birliği içerisinde olmak...*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 48. maddesiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen (4) numaralı fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 51. maddesiyle 6112 sayılı Kanun'un 32. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinde yer alan "...yüzde birinden yüzde üçüne kadar..." ibaresinin,

2. (5) numaralı fıkrasına eklenen;

a. İkinci cümlede yer alan "...beş güne..." ibaresinin,

b. Üçüncü cümlede yer alan "...beş günden on güne..." ve "...yayın lisansının iptaline..." ibarelerinin,

c. Dördüncü cümlede yer alan "...yayın lisansının iptaline..." ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 55. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen ek 31. maddenin birinci fıkrasının;

1. "...veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara..." bölümünün;

a. "...Milli Güvenlik Kurulunca..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Kalan kısmının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. "..., mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı..." ve "...Millî Eğitim Bakanlığı tarafından..." ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

E. 62. maddesiyle 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 4. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Basri BAĞCI ile İrfan FİDAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

25/1/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞI OY

1. 2547 sayılı Kanun'un ek 31. maddesinde terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yurtdışındaki yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden mezun olanların eğitimlerine ilişkin olarak almış oldukları diploma ve derecelerin denklik işlemlerinin yapılmayacağı ve bu hususta başlamış olan işlemlerin tamamlanmayacağı öngörülmekte olup, maddede yer alan “... veya... *Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara...*”, “... mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı...” ve “...*Millî Eğitim Bakanlığı tarafından...*” ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

2. Anayasa'nın 42. maddesinin birinci fıkrasında kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı belirtilmek suretiyle *eğitim ve öğrenim hakkı* herkes yönünden güvenceye bağlanmıştır. Bu madde kural olarak devlete, kişilere yurt dışında tahsil görmesini sağlama şeklinde bir yükümlülük yüklememektedir. Ancak anılan maddenin ikinci fıkrasında yer verilen “*Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.*” hükmü dikkate alındığında kanun koyucunun kişilere yurt dışında eğitim görme imkânı tanınması hâlinde bu imkândan yararlanmanın Anayasa'nın 42. maddesinde öngörülen güvencelerin kapsamına gireceği açıktır (AYM, E.2018/76, K.2022/125,

26/10/2022, § 23). Bu kapsamda dava konusu kurallar denklik işleminin yapılmayacağı durumlara yer vermek suretiyle eğitim hakkına sınırlama getirmektedir.

3. Anayasa'nın 13. maddesinde “*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*” denilmiştir. Buna göre eğitim ve öğrenim hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması, kanunla yapılması ve ölçülü olması gerekir.

4. Kuralda iptali talep edilen kavramlar genel kavram niteliğinde olmakla birlikte bunların belirsiz ve öngörülemeyen nitelikte olduğu söylenemez. Bu kavramların hukuki niteliği ve objektif anlamı yargı içtihatlarıyla belirlenebilecek durumdadır. Diğer yandan anılan kavramların, içinde bulunulan döneme göre farklı yorumlanabilmesi de mümkündür. Bu bağlamda olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikeler gözetilerek olağanüstü hâl döneminde mensubiyeti, iltisakı veya irtibatı bulunup bulunmadığının tespiti bakımından terör örgütleriyle veya Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla kurumlar arasındaki bağın varlığı konusunda yapılacak değerlendirme ile olağan dönemde yapılacak değerlendirmenin farklı olabileceğinin kabul edilmesi gerekir.

5. Olağan dönemde anılan bağın varlığına yönelik olarak yapılacak değerlendirmenin somut olgulara dayalı bir temele sahip bulunması esasının benimsenmesi, kanunların Anayasa’ya uygun olarak yorumlanması gereğinin doğal bir sonucudur. Buna göre kural uyarınca mezun olunan yükseköğretim kurumları, enstitü ve merkezlerden alınan diploma ve derecelerin denklik işlemlerinin yapılmamasını haklı kılacak nitelikte olgusal temele sahip olan bağlantıların mensubiyet, iltisak ve irtibat olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Bu kapsamdaki tespit ise kural uyarınca yetkili olan Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılacak olup söz konusu değerlendirme sırasında Bakanlık, kendisine yapılan bildirimlerle bağlı olmaksızın her türlü olay, olgu, bilgi ve bulguyu serbestçe gözetecektir. Bu itibarla kuralda iptali talep edilen ibareler yönünden temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yön bulunmamaktadır.

6. Öte yandan kurallar ile öngörülen düzenleme eğitim hakkının Anayasa’ya sadakat borcunu ortadan kaldırmayacağı hükmünün tesisine yönelik belirlemeler yapmak suretiyle millî güvenliğin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır. Dolayısıyla kuralların anayasal olarak meşru bir amaca dayandığı açıktır.

7. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan *Ölçülülük ilkesi* elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. *Elverişlilik*, öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını; *gereklilik*, ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını; *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

8. Devletin milli güvenliğin sağlanması amacıyla yurtdışında verilen eğitimin denkliğine ilişkin olarak kriterler belirlemesi mümkündür. Keza denklik yönünden yapılacak değerlendirmenin ön şartı denkliği talep edilen diplomaların Yükseköğretim Kurulu tarafından tanınan yükseköğretim kurumlarından ve programlarından alınmış olmasıdır. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kurulu tarafından yurt dışındaki bir eğitim kurumunun terör örgütleriyle irtibatı olduğu sebebiyle tanınmaması da Devletin egemenlik yetkisinin doğal sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Esas Sayısı : 2018/94
Karar Sayısı : 2023/10

9. Bu durumda, yurtdışında eğitimini tamamlayan kişilere almış oldukları eğitimin tamamlanmış olduğunu belgeleme imkânı veren denklik işlemlerinin, mezun olunan kurum, enstitü veya merkeze yönelik kriterlerden dolayı yapılmamasının milli güvenliğin sağlanması ve korunması amacı yönünden elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Öte yandan denklik işlemi yapılmayan kişilerin söz konusu işlemi yargı makamlarına denetlettirme imkanlarının bulunduğu ve yukarıda yer alan meşru amaca ilişkin açıklamalar gözetildiğinde kuralların orantılı olmadığından da söz edilemeyeceği düşünülmektedir.

10. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Karşı Oy

2018/137 esas sayılı dosyada; 25/07/2018 tarih ve 7145 sayılı Kanunun 22 ve 26. maddeleriyle sırasıyla 7075 sayılı Kanunun 10 ve 375 sayılı Kanuna eklenen geçici 35. maddesinde yer alan “Bu kişiler kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz” düzenlemelerine ilişkin olarak kaleme alınan karşı oy gerekçeleriyle, incelemeye konu olan ve benzer mahiyette bir düzenleme ihtiva eden 7077 sayılı Kanunun 62. maddesi ile 6749 sayılı Kanun'un 4. maddesine eklenen 5. fıkrası hakkındaki çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN